

בענין מצות שמחת יו"ט בראש השנה
אריה ליבוביץ

- I. גמרא פסחים דף קט. מצוות שמחת יום טוב. Basis of the
- A. Ideally שמחה is certainly connected with bringing קרבנות בבית המקדש - לפני ה' being כהן גדול - כהן גדול דכל השנה ככולי עלמא ברגל יד: גמרא מועד קטן יד: This explains the is always in a state of לפני ה' (גרי"ד).
- a. This relates to the different halacha of wearing עבודה שלא בשעת עבודה between a רמב"ם רמב"ם כלאים פרק ל' הלכה לב וראב"ד שם. כהן הדייט and כהן גדול because that is the only שעטנו that a כהן הדייט wears - the כהן גדול can always wear his בגדים because the לבישה itself is מרצה (מציץ מרצה) - he is always לפני ה'.
b. This explains why a כהן אבל cannot be מלוה the ארון beyond the city limits because he must remain לפני ה' סנהדרין דף יח.
- II. Is the מצוה of שמחה nowadays still a דאורייתא (analysis of מ"ק דף יד: מר"ק)?
- A. Also holds that אבלות שמחה. מצוה דאורייתא בשאר מיני שמחות - it is a רמב"ם הלכות יו"ט פרק ו' - דאורייתא that is why the gemara can only distinguish between אבלות and שמחה by pointing out that שמחה is a מצוה דרבים and אבלות is a מצוה דיחיד.
- B. Also hold that אבלות דרבנן - that is why the gemara distinguishes between שמחה and אבלות by רבים and מצוה דיחיד ורבים. תוספות מ"ק יד: דרבנן.
1. if a person dies and is buried (ביצה דף ו) - נפקא מינה בין הרמב"ם ותוספות אבילות ביו"ט שני שמחה is certainly only מדרבנן. Do we observe שני שמחה של גליות (שור"ע יו"ד סימן שצט) Rambam would say to do אבלות דאורייתא, but תוספות would say the מצוה דרבים would still take precedence because they are both דרבנן.
- a. The paskens like the רמ"א holds like the Rambam, while the בה"ג holds like תוספות.
- b. The opinion of the בה"ג seems against the גמרא ברכות דף מו: where the slave was freed to make a minyan because it is a מצוה דרבים. According to תוספות שם we see that even a מצוה דיחיד דאורייתא overpowers a מצוה דרבים דרבנן?
- i. We can explain the בה"ג by viewing the gemara there like the ר"ן גיטין דף לח views it - the issue is one of תחנם and there is simply no prohibition when you do it for your own self interest - this fits alot better with the presentation of the story in ברכות than it does with the presentation of the story in גיטין.
- ii. גמרא? עשה דוחה לא תעשה and when do we say מצוה הבאה בעבירה? ביצה דף ח: - in order for עשה דוחה לא תעשה it must be simultaneous (i.e. bris on צרעת, כיסוי הדם on כלאים, as opposed to digging for מצוה דיחיד דאורייתא). This is the gemara's question - Granted freeing his slave is okay in order to daven, but the davening happens later so it should be a מצוה הבאה בעבירה? To that the gemara answers בעידנא meaning that a very important mitzvah does not require שאני (תוספות פסחים דף נט).
- III. Simcha on השנה ראש.
- A. Relating it to the ותוספות רמב"ם מחלוקת.
1. According to the Rambam it could be argued that there can still be דאורייתא שמחה

ראש השנה on מצוות שמחה דאורייתא without a מצוות עליה לרגל, so there may be a

2. apparently holds that absent עליה לרגל there is no שמחה דאורייתא, so there is no ראש השנה ויום כיפור on מצוות שמחה דאורייתא.

B. The conflicting sources relating specifically to ראש השנה.

1. הלל we can't say אסור בעשיית מלאכה and is מועד - גמרא ערכין דף פ. י. because of the ספרי חיים וספרי מתים פתוחים.

a. פירוש המשניות להרמב"ם פרק ד' משנה ז' - description of the mood on Rosh Hashana. רמב"ם הלכות חנוכה פרק ג' הלכה ו' - no שמחה יתירה.

2. תלמוד ירושלמי ראש השנה א'ג' - time of great confidence (contrast with court case).

3. רא"ש ראש השנה פרק ד' סימן יד - simcha as it relates to the davening.

4. ר"ן ראש השנה דף ט. בדפי הר"ף - the discussion about saying צדקתך.

5. מגן אברהם סימן תקפ"א ס"ק ד' - an יום טוב doesn't daven on נוראים because it is טוב.

6. רמב"ם הלכות יום טוב פ"ק הלכה יז - refers to "שאר ימים טובים" - ראש השנה.

7. שולחן ערוך אורח חיים סימן תקצז סעיף א' - can't fast but don't eat too much either.

C. The solutions to the contradiction in emotion.

1. Many suggest a distinction between יחיד וציבור, but that doesn't explain all of the differences.

2. רבינו יונה ברכות כא. בדפי הר"ף - the very definition of simcha is associated with the fear and trepidation we have when we are לפני ה'.

1 - תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קט עמוד א

תנו רבנן: חייב אדם לשמח בניו ובני ביתו ברגל, שנאמר +דברים טז+ ושמחת בחגך, במה משמחם - ביין. רבי יהודה אומר: אנשים בראוי להם, ונשים בראוי להן. אנשים בראוי להם - ביין, ונשים במאי? תני רב יוסף: בבבל - בבגדי צבעונין, בארץ ישראל - בבגדי פשתן מגוהצין. תניא, רבי יהודה בן בתירא אומר: בזמן שביית המקדש קיים - אין שמחה אלא בבשר, שנאמר +דברים כז+ וזבחתי שלמים ואכלת שם ושמחת לפני ה' אלהיך. ועכשיו שאין בית המקדש קיים - אין שמחה אלא ביין, שנאמר +תהלים קד+ ויין ישמח לבב אנוש.

2 - תלמוד בבלי מסכת מועד קטן דף יז עמוד ב

כהן גדול, דכל השנה כרגל לכולי עלמא דמי, דתנן: כהן גדול מקריב אוגן ואינו אוכל

3 - רמב"ם הלכות כלאים פרק י הלכה לב

כהנים שלבשו בגדי כהונה שלא בשעת עבודה אפילו במקדש לוקין מפני האבנט שהוא כלאים ולא הותרו בו אלא בשעת עבודה שהיא מצות עשה כציצית. /השגת הראב"ד/ כהנים שלבשו בגדי כהונה וכו'. א"א טעה בזה שהרי אמרו ביזמא בפרק בא לו כהן גדול במקדש אפילו שלא בשעת עבודה מותר ומאי דקאמר (נמל) מפני האבנט שהוא כלאים אינו דאטו חושן ואפוד מי לית בהו כלאים.

4 - תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף יח עמוד א

משנה. כהן גדול דן ודנין אותו, מעיד ומעידין אותו, חולץ וחולצין לאשתו, ומייבמין את אשתו. אבל הוא אינו מייבם, מפני שהוא אסור באלמנה. מת לו מת - אינו יוצא אחר המטה, אלא הן נכסין והוא נגלה, הן נגלין והוא נכסה, ויוצא עמהן עד פתח שער העיר, דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר: אינו יוצא מן המקדש, משום שנאמר +ויקרא כ"א+ ומן המקדש לא יצא. וכשהוא מנחם אחרים, דרך כל העם עוברין בזה אחר זה, והממונה ממצעו בינו לבין העם. וכשהוא מתנחם מאחרים, כל העם אומרים לו: אנו כפרתך, והוא אומר להן: תתברכו מן השמים. וכשמברין אותו, כל העם מסובין על הארץ והוא מיסב על הספסל. המלך לא דן ולא דנין אותו, לא מעיד ולא מעידין אותו, לא חולץ ולא חולצין לאשתו, לא מייבם ולא מייבמין לאשתו. רבי יהודה אומר: אם רצה לחלוץ או לייבם - זכור לטוב. אמרו לו: אין שומעין לו. ואין נושאין אלמנתו. רבי יהודה אומר: נושא המלך אלמנתו של מלך, שכן מצינו בדרך שנשא אלמנתו של שאול, שנאמר +שמואל ב' י"ב+ ואתנה לך את בית אדניך ואת נשי אדניך בחיקך.

5 - תלמוד בבלי מסכת מועד קטן דף יז עמוד ב

אבל אינו נוהג אבילותו ברגל, שנאמר +דברים ט"ז+ ושמחת בחגך. אי אבילות דמעיקרא הוא - אתי עשה דרבים, ודחי עשה דיחיד. ואי אבילות דהשתא הוא - לא אתי עשה דיחיד ודחי עשה דרבים

6 - תוספות מסכת מועד קטן דף יז עמוד ב

עשה דיחיד - משמע דאבילות איכא עשה דאורייתא מדלא קאמר ודחי עשה דרבנן והאי דקאמר לעיל (דף יא:) לא מבעיא ימי אבלו דרבנן היינו עשיית מלאכה דנפקא לן (לקמן טו:) באסמכתא מוהפכתי חגיכם לאבל אבל גוף האבילות דאורייתא מיהו נראה לי דשמחת הרגל נמי דרבנן ושמחת היינו בשלמי שמחה כדאיתא בחגיגה (ח.).

7 - רמב"ם הלכות אבל פרק א הלכה א

מצות * עשה להתאבל על הקרובים, שנאמר ואכלתי חטאת היום הייטב בעיני ה', ואין אבילות מן התורה אלא ביום ראשון בלבד שהוא יום המיתה ויום הקבורה, אבל שאר השבעה ימים אינו דין תורה, אף על פי שנאמר בתורה ויעש לאביו אבל שבעת ימים ניתנה תורה ונתחדשה הלכה ומשה רבינו תקן להם לישראל שבעת ימי אבלות ושבעת ימי המשתה.

8 - תלמוד בבלי מסכת ביצה דף ו עמוד א

אמר רבא: מת ביום טוב ראשון - יתעסקו בו עממים, מת ביום טוב שני - יתעסקו בו ישראל, ואפילו בשני ימים טובים של ראש השנה, מה שאין כן בביצה

9 - תלמוד בבלי מסכת ברכות דף מז עמוד ב

ואמר רבי יהושע בן לוי: תשעה ועבד מצטרפין. מיתבי: מעשה ברבי אליעזר שנכנס לבית הכנסת ולא מצא עשרה,

ושחרר עבדו והשלימו לעשרה; שחרר אין, לא שחרר לא! - תרי אצטריכו, שחרר חד ונפיק בחד. והיכי עביד הכי? והאמר רב יהודה: כל המשחרר עבדו עובר בעשה, שנאמר: +ויקרא כה+ לעלם בהם תעבדו! - לדבר מצוה שאני. - מצוה הבאה בעבירה היא! - מצוה דרבים שאני.

10 - תוספות מסכת ברכות דף מז עמוד ב

מצוה דרבים שאני - מכאן קשה לה"ג דפירש דמי שמת לו מת ב"ט האחרון דאבילות נוהג ולא אתי ל"ט האחרון דרבנן ודחי אבילות דאורייתא דכתיב (עמוס ח) ואחריתה כיום מר דהכא חזינן דאתיא תפלה דרבנן ודחיא קרא דלעולם בהם תעבדו וכן משמע נמי בריש כתובות (דף ד). גבי חתן נוהג ז' ימי המשתה ואח"כ נוהג ז' ימי אבילות ומדשבעת ימי המשתה מבטלין אבלות דאורייתא כל שכן יום טוב שני.

11 - תלמוד בבלי מסכת גיטין דף לח עמוד ב

אמר רב יהודה אמר שמואל: כל המשחרר עבדו עובר בעשה, שנאמר: +ויקרא כה+ לעולם בהם תעבדו. מיתיבי: מעשה בר' אליעזר שנכנס בבית הכנסת ולא מצא עשרה, ושחרר עבדו והשלימו לעשרה! מצוה שאני. ת"ר: לעולם בהם תעבדו - רשות, דברי רבי ישמעאל, ר"ע אומר: חובה.

12 - ר"ן גיטין שם

13 - חתם סופר מסכת גיטין דף לח עמוד ב

מצוה שאני, בברכות מקשה מצוה הבאה בעבירה היא ומשני מצוה דרבים שאני והכא לא פריך כן וכבר כתבתי בזה לעיל, ועוד י"ל דעיקור הקושל' מצוה הבאה בעבירה משום בעידנא דעבר ללאו לא מקיים מ"ע דקידש שם שמים ברבים עדיין שהרי כבר שחררו מקודם ומשני מצוה דרבים שאני פ"י דמצוה דרבים לא בעי בעידנא כמ"ש מג"א סי' תמ"ו ע"ש, והנה לכאורה י"ל דמשכחת לי' שנכנס לבהכ"נ לקרות פ' זכור בצבור כמ"ש הרא"ש בברכות שם וקראו ר"א להעבד והקרהו לפניו בס"ת דקיי"ל בטוש"ע יו"ד סי' רס"ו סעיף ע' דאם הקרהו רבו ג' פסוקים בס"ת בצבור יצא לחירות נמצא ה"ל שפיר בעידנא דקא עבר ללאו מקיים עשה ולק"מ מצוה הבאה בעבירה היא כיון דהוה בעידנא, אך היינו בשמעתין לשמואל דיצא לחירות ולא צריך גט שחרור כיון שאין לרבו רשות עליו ממילא ה"ל ישראל גמור ויצורף לעשרה אבל התם בברכות להילכתא קיימין נהי יצא לחירות מ"מ עדיין איננו ישראל עד שיקבל שחררות ונמצא א"א לצרפו לעשרה אלא אם קיבל גט שחרורו מקודם ולא הוה בעידנא דמיעקר ללאו ע"כ הוצרך לומר מצוה דרבים שאני, ויש לפקפק ע"ז ממ"ש תוס' לקמן מ' ע"א ד"ה כשרבו וכו' ע"ש ואינו מוכרח, א"נ י"ל בשם לב לרמב"ן דהוה לא תחנם אפ"ל נימא דאפ"ל בעשיית מצוה שייך לא תחנם וכמו שהוכחתי ממס' ע"ז ס"ד ע"א מ"מ הא הוה פסיק רישא דלא ניחא לי' וכי כוונתו לחוננו חנם אלא למצוה הוא מתכוין ומאי דמ"מ נהנה בחנם והוה פסיק רישא מ"מ לא ניחא לי' וה"ל א"א ולא קמכוון דשרי ולק"מ קושל' ש"ס מצוה הבאה בעבירה היא מיהו היינו בשמעתין דקאי לשמואל דס"ל הלכה כר"ש בגרירה דדבר שאין מתכוון מותר אמנם התם בברכות רצה לשנויי אליבא דכ"ע ובמס' ע"ז ס"ד ע"א הנ"ל קאי להדיא לר' יהודה דס"ל דבר שאין מתכוון אסור ע"כ לא מהני דבר מצוה אא"כ מצוה רבה, עיין צ"ח ברכות שם מילא טבא:

14 - תלמוד בבלי מסכת ביצה דף ח עמוד ב

אימר דאמרינן אתי עשה ודחי את לא תעשה כגון מילה בצרעת, אי נמי סדין בציצית, דבעידנא דקא מעקר לאו - קא מוקים לעשה, הכא, בעידנא דקא מעקר לאו - לא מוקים עשה:

15 - תוספות מסכת פסחים דף נט עמוד א

ור"י מתרץ דדוקא בלא תעשה דחמיר בעינן בעידנא דמיעקר לאו דלקיים עשה אבל עשה דחמיר דחי עשה הקל בכל ענין אפילו לא מקיים עשה חמור בעידנא דקא עבר אעשה הקל כדמוכח בהשולח (גיטין דף לח). גבי רבי אליעזר ששיחרר עבדו ובשילוח הקן (חולין דף קמא). דהוה דחי עשה דמצורע דחמיר לעשה דשילוח הקן אי לאו דאמר רחמנא שלח תשלח אפ"ל לדבר מצוה.

16 - תלמוד בבלי מסכת ערכין דף י עמוד ב

כל יומא? דחג חלוקין בקרבנותיהן, דפסח אין חלוקין בקרבנותיהן. שבת דחלוקה בקרבנותיה לימא! לא איקרי

מועד. ראש חודש דאיברי מועד לימא! לא איקדיש בעשיית מלאכה, דכתיב: +ישעיהו ל+ השיר יהיה לכם כליל התקדש חג, לילה המקודש לחג טעון שירה, ושאיין מקודש לחג אין טעון שירה. ראש השנה ויום הכיפורים דאיברו מועד ואיקדוש בעשיית מלאכה לימא! משום דר' אבהו, דאמר רבי אבהו, אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: רבש"ע, מפני מה אין ישראל אומרים שירה לפניך בר"ה וביום הכפורים? אמר להן: אפשר, מלך יושב על כסא הדין וספרי חיים וספרי מתים פתוחין לפניו וישראל אומרים שירה לפניו?

17 - פירוש המשנה לרמב"ם מסכת ראש השנה פרק ד משנה ז

לפי שאין קורין הלל לא בראש השנה ולא ביום הכפורים, לפי שהם ימי תפלה והכנעה לפני ה' ויראה ממנו וניסה אליו ותשובה ותנחנה ובקשת מחילה, ואין ראוי במצבים כאלה לשמוח ולשיש.

18 - רמב"ם הלכות מגילה וחנוכה פרק ג הלכה ו

ולא הלל של חנוכה בלבד הוא שמדברי סופרים אלא קריאת ההלל לעולם מדברי סופרים בכל הימים שגומרין בהן את ההלל, ושמונה עשר יום בשנה מצוה לגמור בהן את ההלל, ואלו הן: שמונת ימי החג, ושמונת ימי חנוכה, וראשון של פסח ויום עצרת, אבל ראש השנה ויום הכפורים אין בהן הלל לפי שהן ימי תשובה ויראה ופחד לא ימי שמחה ויתירה, ולא תקנו הלל בפורים שקריאת המגילה היא ההלל. +/השגת הראב"ד/ אלא קריאת ההלל לעולם מדברי סופרים בכל הימים שגומרין. א"א ויש בהם עשה מדברי קבלה השיר יהיה לכם כליל התקדש חג

19 - תלמוד ירושלמי מסכת ראש השנה פרק א דף נו טור ב /ה"ג

אמר רבי סימון כתיב כי מי גוי גדול אשר לו חוקים ומשפטים צדיקים וגו' רבי חמא בי רבי חנינה ורבי הושעיה חד אמר אי זו אומה כאומה הזאת בנוהג שבעולם אדם יודע שיש לו דין לובש שחורים ומתעטף שחורים ומגדל זקנו שאינו יודע היאך דינו יוצא אבל ישראל אינן כן אלא לובשים לבנים ומתעטפין לבנים ומגלחים זקנם ואוכלין ושותין ושמיחים יודעין שהקב"ה עושה להן ניסים

20 - רא"ש מסכת ראש השנה פרק ד סימן יז

רבינו יצחק בר יהודה הנהיג במגנצא לומר והשיאנו בר"ה ויה"כ בשם רבינו אלעזר הגדול וכן רבינו משולם שאל את פי ראש ישיבה שבירושלים והשיבו שאומרים והשיאנו בר"ה ויה"כ. והביאו ראיה מירושלמי דפרק הרואה. אבל גאון רבינו יצחק הלוי ז"ל הנהיג בגרמיי"ש שלא לומר לפי שברכת מועדים לא שייך אלא בשלש רגלים דכתיב ג"פ בשנה יראה וסמך ליה איש כמתנת ידו כברכת ה' וגו'. וכן כתב רבינו שלתיאל דברכת מועדיך זהו קרבן חגיגה דכתיב ביה כברכת ה' אלהיך וזה אינו כ"א שלש פעמים בשנה ומטעם זה אין לומר ואין אנו יכולין לעלות ולהראות לפניך אלא יש לומר אין אנו יכולין לעשות חובותינו לפניך. כתב ראב"ה שאלתי את רבותי ר"ה שחל להיות בשבת אם אומרים למוצאי שבת ותודיענו מפני שאומרים בו וחגיגת הרגל ור"ה לא חג ולא רגל. והשיבוני דאע"פ כן מתפללין ותודיענו כי היכי דאמרין (חולין דף כו ב) במוצאי יו"ט בהבדלה בין יום השביעי לששת ימי המעשה דאמרין סדר הבדלות הוא מונה הכא נמי סידור תיקון הוא מונה. אבל בתשובת מר שר שלום כתוב בר"ה היו אומרים בשתי ישיבות בין בתפלה בין בקידושא מועדים לשמחה חגים וזמנים לששון את יום הזכרון הזה שהרי כתוב אלה מועדי ה' בריש ענינא ובסוף ענינא וידבר משה את מועדי ה' וקאי אכל ענינא פסח ועצרת וראש השנה ויום הכפורים וסוכות ושמיני עצרת וכולהו איתקוש להדדי לקרותם מועדי ה' מקראי קדש וכתוב זכרון תרועה מקרא קדש. ושנינו במשנה (לעיל יח א) על ששה חדשים שלוחים יוצאים כו' באלול מפני תקנת המועדות מקיש ר"ה לסוכות ומנין שנקרא חג שנאמר בכסה ליום חגיני. ומנין שנקרא שמחה שנאמר וביום שמחתכם ובמועדיכם ובראשי חדשיכם ואמר מר (סוכה נה א) חדשיכם כיצד זה ר"ה. וגם בספר עזרא מצינו שהיו בוכים בשובם מן הגולה ואמר להם עזרא כי קדוש היום לאדונו ואמר אכלו מעדנים ושתו ממתקים כדי שתהא השנה שמינה ומתוקה עליכם ושלחו מנות לאין נכון לו ודרשו רבותינו ז"ל (ביצה טו ב) למי שלא הניח עירובי תבשילין. ופשטו של מקרא למי שהיה בדעתו להתענות מאתמול ולא הכין לו מאכל. מכאן שאין מתענין בראש השנה והכי איתא בריש פרק שלישי דתעניות בירושלמי (הלכה ג) ר"ע אומר מתריעין ולא מתענין שכן מתריעין בראש השנה ולא מתענין. ובפרק שני דמס' ערכין (דף י ב) אמרין דראש השנה ויום הכפורים איקרו מועד ובסוטה (דף מא א) גבי פרשת המלך קאמר אי כתב רחמנא במועד הוה אמינא ר"ה דאיברי מועד. וגם רבינו שמואל בר רבי חפני כתב שמנהג בשתי ישיבות שאם חל ראש השנה בשבת אומרים מועדים לשמחה חגים וזמנים לששון את יום הזכרון הזה זכרון תרועה מקרא קדש. ואם חל להיות בחול אומרים יום תרועה מקרא קדש. וכן כתב רב פלטי גאון ותתן לנו באהבה מועדים לשמחה חגים וזמנים לששון. ורב האי

כתב אין מנהג לומר חגים וזמנים לששון וכן המנהג פשוט בזמן הזה בכל המקומות. ובאשכנז ובצרפת נוהגין שלא לומר והשיאנו בר"ה ויה"כ ובשאר מקומות אומרים אותו.

21 - ר"ן ראש השנה דף ט. בדפי הר"ף

יש מן הגאונים ז"ל שכתבו דכיון שאין הלל בר"ה אם חל להיות בשבת אומרים בו צדקתך דכלל מסור בידם דכל יום שיש בו הלל אין אומרים בו צדקתך לפי שואמר אותו על צדוק הין של משה וזה כיון שאין בו הלל שפיר דמי למימריה וגאונים אחרים חולקים ואומרים דר"ה נמי ר"ח הוא וכיון דבשאר ראשי חדשים לא אמרינן צדקתך אף בר"ה נמי לא אמרינן ליה וה"ר יהודה בר בראיילי אלברגילוני ז"ל כתב שאין אומרים צדקתך בראש השנה ויום הכפורים שחל להיות בשבת ולא אבינו מלכנו ומנהגנו עכשיו שלא לאמרו בראש השנה שחל להיות בשבת אבל אומר אותו ביום הכורים שחל להיות בשבת ואפשר דטעמא משום דכיון דבר"ה איכא שמחה באכילה ושתיה כשאר ימים טובים לא אמרינן ביה צדקתך אבל ביה"כ כיון שהוא יום עינוי אומרים אותו.

22 - מגן אברהם סימן תקפא ס"ק ד

ואבל אסור כו' - אבל תוך יב"ח אסור להתפלל בימים נוראים דהא דינס כרגלים לכל מילי וגם בנגינת קדיש דיחיהו אכן בדליכא חזן אחר שרי) מהר"ל בתשוב' ס' קל"ו ד"מ מ"צ הגמ"נ ה' י"ה ועבי"ד סס"י שע"ו):

23 - רמב"ם הלכות יום טוב פרק ו הלכה יז

שבעת ימי הפסח ושמונת ימי החג עם שאר ימים טובים כולם אסורים בהספד ותענית, וחייב אדם להיות בהן שמח וטוב לב הוא ובניו ואשתו ובני ביתו וכל הנלוים עליו שנאמר +דברים ט"ז+ ושמחת בחגך וגו', אף על פי שהשמחה האמורה כאן היא קרבן שלמים כמו שאנו מבארין בהלכות חגיגה יש בכלל אותה שמחה לשמוח הוא ובניו ובני ביתו כל אחד ואחד כראוי לו.

24 - שולחן ערוך אורח חיים סימן תקצו סעיף א

אוכלים ושותים ושמחים, ואין מתענין בר"ה ולא בשבת שובה; אמנם לא יאכלו כל שבעם, למען לא יקלו ראשם ותהיה יראת ה' על פניהם.

25 - משנה ברורה על שולחן ערוך אורח חיים סימן תקצו סעיף א

אוכלים ושותים ושמחים - ר"ל אף שהוא יום הדין מ"מ מצוה של ושמחת בחגך שייך גם בו שגם הוא בכלל חג כדכתיב תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו ונאמר בנחמיה ח' אכלו משמנים ושתו ממתקים וגו' כי קדוש היום לאדונינו ואל תעצבו כי חדות ד' היא מעוזכם:

26 - רבינו יונה ברכות דף כא. בדפי הר"ף

וגילו ברעדה במקום גילה שם תהא רעדה טעם הדבר כדי שלא ימשך מתוך השמחה לתענוגי העולם וישכח עינוי הבורא על כן צריך לערבב זה עם זה כדי שיהיה על הקו הממוצע ופשטיה דקרא כך הוא שאע"פ שאצל בשר ודם היראה והשמחה הם דבר והפכו שבשעה שהאדם מחד מזולתו הוא עומד נרתע ודואג אבל הקב"ה אינו כן אדרבה כשהאדם מתבונן בגדולתו וירא מפניו ישמח ויגיל באותה יראה מפי שבאמעיתה מתעורר לקיים המצות ושש ונעלס בקיומה שידע כי שכרו אתו ופעולתו לפניו ועל שמחה כזו תמצא שאמר בפסוק אחד עבדו את ה' ביראה וגו' ובפסוק אחר עבדו את ה' בשמחה ר"ל תעבדו את ה' ביראה ובאותו היראה תשמחו ותגילו בה כמו שאמרנו ואע"פ ששמחה אחרת אסורה כמו שהוזכר למעלה שמחה זו מותרת ומחוייבת כענין שנאמר תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב וגו'.